

Regeringskansliet
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över Remiss Delbetänkandet av Digitaliseringskommissionen, Digitaliseringens transformerande kraft – vägval för framtiden (SOU 2015:91)

Näringsdepartementet har erbjudit Umeå universitet att yttra sig över rubricerade delrapport. Detta yttrande har fastställts av universitetets rektor efter beredning av universitetets IT-chef och IT-strateg.

Sammanfattning

Utredningen har under lång tid behandlat viktiga frågor omkring digitalisering av myndigheternas verksamhet och kontakter med allmänhet och andra organisationer. Arbetet är vällovligt men universitetet saknar konkreta digitaliseringsförslag att ta ställning till som berör universitet och högskolor i Sverige.

Allmänna synpunkter

Universitetet delar i mångt och mycket utredningens bedömningar och menar att digitaliseringsarbetet är mycket viktigt för det svenska samhället i stort och att universitetet har en viktig roll att fylla genom kvalificerad forskning och utbildning. Det gäller att finna en bra balans mellan det allmänna och det privata och där speciellt infrastruktur- och säkerhet/integritetsfrågor måste prioriteras från samhällets sida. Access till digitala tjänster är helt avgörande och utbyggnaden av datanäten måste ha fortsatt hög prioritet.

I det följande kommenteras Digitaliseringskommissionens förslag.

Regeringen bör säkerställa en kontinuitet i nationellt främjande och stöd till digitalisering. De nationella insatserna behöver innefatta systematisk kunskapsutbyggnad om samtidens och framtidens sakfrågor, analys för att identifiera nytta, värde och utmaningar, stöd för myndigheter och kommuners utvecklingsarbete, utveckling av strategisk samverkan samt framtagande av olika sorters policyunderlag. En utredning bör tillsättas som ger förslag om organisering.

Ledarskap är viktigt liksom formella organisationer för digitaliseringsarbetet. Det finns inget behov av att inrätta nya myndigheter eller strukturer utan de befintliga räcker gott och väl. Det handlar om att det finns uppdrag till offentliga organisationer att utveckla digitala lösningar och ett ledarskap som lyssnar och bereder marken för kloka, digitala initiativ.

Regeringen bör ge Statistiska centralbyrån (SCB) i uppdrag att se över statistikområden som påverkas av digitaliseringen och hur statistiken behöver utvecklas för att bättre fånga effekter av digitaliseringen.

Sådan grundinformation ger mätvärden som visar hur vi står oss i konkurrensen med andra länder liksom områden som vi kan vidareutveckla. Universitetens forskare kan ge värdfulla bidrag till statistikutvecklingen.

Regeringen bör tillsätta en utredning i syfte att göra en kartläggning av digitaliseringsförsvärande lagstiftning. Resultatet av kartläggningen bör utvärderas och analyseras i syfte att föreslå lämpliga åtgärder för att bereda frågorna.

Universitetet stöder förslag till en sådan utredning och lyfter fram vikten av att frågorna behandlas skyndsamt.

Regeringen bör tillsätta en utredning som ser över om arbetsrätten och konsumentlagstiftningen behöver anpassas till nyttjande- och delningsekonomin

Detta är ett knepigt område som är bredare än digitaliseringsfrågan men där denna "ekonomi" möjliggörs genom digitaliseringen. Det är troligt att fler områden än de som exponeras idag (uthyrning, transporter, tjänster) kommer att utmanas och det traditionella sättet att arbeta och köpa tjänster förändras. Samtidigt är det svårt att stå emot den tekniska utvecklingen och innovationskraften som kommer med digitaliseringen. Det är tveksamt om en utredning kommer att kunna leverera kompletta förslag men diskussionen om området har ett stort värde i sig varför utredningen tillstyrks.

Ett incitamentsprogram bör inrättas för att öka könsbalansen på högre it-utbildningar. Studerande med underrepresenterat kön, mindre än 15 procent, som påbörjar och fullgör högre it-utbildningar får sina studiemedel för sex terminer, motsvarande kandidatnivå, avskrivna efter erlagd examen längst till dess att en könsbalans på 30/70 uppnås.

Vi söker febrilt i bilaga 4 över IT-utbildningar vid Umeå universitet men kan inte finna dem i förteckningen. För att underlätta ert arbete kommer här en tabell:

Utbildning	Kvinna	Man	Totalsumma
Civilingenjörsprogram	78	310	388
TTDVY - Civilingenjörsprogrammet i Teknisk datavetenskap (270 hp)		2	2
TYCID - Civilingenjörsprogrammet i interaktion och design (300 hp)	63	106	169
TYCTD - Civilingenjörsprogrammet i teknisk datavetenskap (300 hp)	15	202	217
Kandidatexamensprogram	81	190	271
SGBET - Beteendevetenskapliga programmet med inriktning mot IT-miljöer (180 hp)	49	26	75
SGSYD - Systemvetenskapliga programmet med inriktning mot design, interaktion och innovation (180 hp)	24	71	95
TGDAV - Kandidatprogrammet i datavetenskap (180 hp)	8	93	101
Magisterexamensprogram	6	17	23
SADSM - Masterprogrammet i människa-datorinteraktion och sociala medier (120 hp)	6	17	23
Masterexamensprogram	8	28	36
SAIMM - Masterprogrammet i IT Management (120 hp)	6	25	31
SAMDM - Master's Programme in Human-Computer Interaction (120 hp)		1	1
TADAM - Masterprogrammet i datavetenskap (120 hp)	2	2	4

Universitetet är oklar över om utredningen har beaktat diskrimineringslagen. Förslaget kan komma i konflikt med lagen. En annan fråga är finansieringen av förslaget, ska CSN skriva av studiemedlen och ta kostnaden inom sin budget eller hamnar detta på universitetens budget? Förslaget kan få konsekvenser för andra utbildningar än de som förslaget berör och uppfattas som orättvisa.

Regeringen bör i överenskommelse med Sveriges kommuner och landsting (SKL) genomföra ett digitalt kompetenslyft för ledare i kommunal verksamhet.

Bra förslag som också borde beröra statliga myndigheter.

Regeringen bör inrätta ett samverkansråd som utvecklar itutbildningar på högskolenivå. Rådet bör innehålla representanter från näringsliv och lärosäten.

Vi avråder från att inrätta nya råd eller organ. Frågan bör hanteras via SUHF.

Regeringen bör fasa ut traditionell fysisk posthantering från de statliga myndigheterna och ge samtliga individer och företag tillgång till en digital postlåda. Den traditionella posthanteringen ska kunna behållas genom ett aktivt val från individen eller företaget.

Förslaget är intressant och till fördel för universiteten. Dock måste man först lösa problemet med autentisering/identifiering av mottagarna av digital post. Arbeta för att ge alla myndigheter med medborgarkontakt tillgång till Bank-ID utan rörliga kostnader. Studenterna har i stor utsträckning redan mobilt Bank-ID och om myndigheten kunde ansluta sig till tjänsten utan budgetrisk ger det en säker autentisering mot universitetets e-tjänster.

Regeringen bör ge Vinnova i uppdrag att utveckla ett förslag om en nationell strategi för datadriven innovation.

Vi är tveksamma till om Big data innovation ske centralt. Det är bättre att det sker nära problemområdet. Leverantörerna spelar en mycket stor roll här liksom forskningen vid universiteten.

Regeringen bör ge Vinnova i uppdrag att se till att ett nationellt kompetenscentrum kring metoder för insamling, analys och bearbetning av stora datamängder inrättas.

Vinnova kan gärna finansiera initiativ inom området men även här spelar leverantörerna en mycket stor roll. För forskningssamhället är dataanalys och efterbehandling såsom lagring och arkivering centrala frågor.

Utredningen rekommenderar även regeringen att ge Upphandlingsmyndigheten i uppdrag att starta ett forum för samverkan och dialog kring digitaliseringsfrämjande upphandling samt utforma stöd för upphandlande enheter att följa Lagen om offentlig upphandling (LOU) i den ändring som sker genom skärpta krav på hänsyn till tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning eller utformning utifrån alla möjligheter.

Detta är ett viktigt område där offentliga aktörer behöver utveckla sina upphandlingsmöjligheter till att möjliggöra innovationsinriktade upphandlingar samt att förenkla verktygen för den formella upphandlingen så att både upphandlande myndighet och offererande leverantörer upplever tillit och effektivitet i processen.

Lena Gustafsson
Rektor